

B e s z á m o l ó

Az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság 2016. évi szakmai beszámolója

Nyíregyháza, 2017. március

Bevezetés

Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság tisztán egészségügyi profillal, önállóan működő és gazdálkodó költségvetésű intézmény.

Az Egészségbiztosítási Alapból finanszírozott tevékenységeken túl, Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata által is finanszírozott foglalkozás egészségügyi ellátás és az Egészségügyi céltartalék terhére vállalt feladatok ellátása az Igazgatóság feladata, melyhez a 102 háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi praxis tulajdonossal történő napi kapcsolattartás tartozik még.

Igazgatóság 730 millió forintos költségvetéssel, 93 fős engedélyezett létszámmal, 14 bejegyzett telephelyen működő intézmény.

Ennek az intézménynek a feladata a város egészségügyi alapellátásának:

- 102 háziorvosi, felnőtt-, gyermekorvosi, fogorvosi praxisának;
- 38 területi védőnői
- 25 iskola egészségügyi körzetének, szervezési, igazgatási feladata,

valamint, az alapellátás orvosi ügyeletének és a hajléktalanok háziorvosi szintű ellátásának a megszervezése. Továbbá a szakellátások közül a fogászati röntgen biztosítása, valamint otthoni szakápolás és hospice ellátás.

Az intézmény által végzett tevékenységek kormányzati funkciók szerint

Az egészségügyi alapellátás működésének biztosítása, melyen belül:

- Háziorvosi, házi gyermekorvosi alapellátás
- Felnőtt fogorvosi alapellátás
- Házi felnőtt orvosi, házi gyermekorvosi ügyeleti ellátás
- Fogorvosi ügyelet
- Fogászati röntgen
- Területi védőnői ellátás
- Iskolavédőnői ellátás
- Iskola egészségügyi ellátás
- Foglalkozás-egészségügyi alapellátás
- Hajléktalanok egészségügyi ellátása
- Otthoni szakápolás és hospice ellátás

Az alaptevékenységet meghatározó legfontosabb szakmai jogszabályok:

- 2003. évi LXXXIV. törvény az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről
- 2000. évi II. törvény az önálló orvosi tevékenységről
- 313/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény végrehajtásáról
-
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
- 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól
- 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről
- 1992. évi LXXIX. törvény a magzati élet védelméről
- 2011. évi CLXXXIX törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- 351/2013. (X.4.) Korm. rendelet a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról
- 96/2003.(VII.15.) Korm. rendelet az egészségügyi szolgáltatás gyakorlásának általános feltételeiről, valamint a működési engedélyezési eljárásról
- 43/1999.(III.3.) Korm. rendelet az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól
- 117/1998.(VI.16.) Korm. rendelet egyes egészségügyi ellátások visszautasításának részletes szabályairól
- 217/1997.(XII. 1.) Korm. rendelet a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról
- 89/1995. (VII.14.) Korm. rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgálatról
- 49/2004. (V.21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 47/2004.(V.11.) ESzCsM rendelet az egészségügyi ellátás folyamatos működtetésének egyes szervezési kérdéseiről
- 60/2003.(X.20.) ESzCsM rendelet az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről
- 1/2003.(I.21.) ESzCsM rendelet a társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyszerekről és a támogatás összegéről
- 4/2000.(II.25.) EüM rendelet a házi orvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről
- 33/1998. (VI.24.) NM rendelet a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről
- 1/2014.(I.16.) EMMI rendelet a fertőző betegségek jelentésének rendjéről
- 62/1997. (XII.21.) NM rendelet az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezelésének egyes kérdéseiről
- 51/1997. (XII.18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról
- 33/1992. (XII. 23.) NM rendelet a terhesgondozásról
- 32/1992. (XII. 23.) NM rendelet a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról
 - 32/2001. (II.26) NYMJV Közgyűlésének határozata az egészségügyi alapellátás területén történő privatizációról, az alapelvek meghatározásáról
 - 26/2003.(V.29.) NYMJV rendelet a házi orvosi körzethatárok meghatározásáról

Intézményi feladatellátás általános értékelése

A feladatok végrehajtását alapvetően az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral kötött finanszírozási szerződések teljesítése alapján befolyt társadalombiztosítási bevételek fedezik.

Egészségügyi alapellátási feladatok

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, a fogorvosi alapellátásról, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról, a védőnői ellátásról, az iskola-egészségügyi ellátásról illetve 2015. évtől az egészségügyi törvényben az alapellátás részeként jelenik meg az otthoni szakápolás és hospice ellátásról.

Házi felnőtt- és gyermekorvosi központi ügyelet

A napi munkarenden kívül bekövetkező sürgősségi esetekben az egészségügyi ellátás folyamatos igénybevételének lehetőségét biztosítja a felnőtt korú lakosság részére.

Nyíregyházán működő központi orvosi ügyelet célja és ellátási területe az elmúlt évekhez képest nem változott. A központi orvosi ügyeleti ellátás szabályait az egészségügyi ellátás folyamatos működtetésének egyes szervezési kérdéseiről szóló 47/2004. (V. 11.) ESZCSM rendelet tartalmazza. Feladata az életet, az egészséget hevenyen veszélyeztető megbetegedés, továbbá a beteg állapotromlásának időben történő megelőzése – a következő rendelési időig nem halasztható – sürgős orvosi tevékenységek elvégzése. Az orvosi ügyelet nem helyettesíti a háziorvosi rendelést, hanem a háziorvosi rendelési időn kívüli, alapvetően sürgősségi ellátásra szerveződött. Az ügyelet feladata a háziorvosi ellátás kiegészítése illetve annak segítése. A sürgős szükség körébe tartozó egészségügyi szolgáltatás minden olyan egészségügyi tevékenység, amelyet a „sürgős szükség körébe tartozó egyes egészségügyi szolgáltatásokról” szóló 52/2006. (XII. 28.) EüM rendelet meghatározott, az életet veszélyeztető állapotok és betegségek szakszerű ellátása, valamint azok maradandó egészségkárosító hatásának megelőzése érdekében a beteg-ellátás keretében végeznek, a diagnózis felállításától a tisztázott kórállapot első alkalommal történő szakszerű ellátásáig.

A diagnosztizálásához a fizikai vizsgálaton kívül rendelkezésünkre áll hordozható és asztali EKG, pulzoximéter, **vizelet vizsgálógép, CRP-gép**, valamint hordozható defibrillátor. Agyi érkatasztrófák (stroke) esetén az **AMI** időablak betartása a legfontosabb. A tünetek megjelenését követő hat órán belül, nyolcvan év alatt van lehetőség osztályos körülmények között vérrögoldásra. Hirtelen fellépő anyagcsere betegségek okozta sürgős ellátást igénylő kórképek vizsgálatához és kezeléséhez vércukormérő, és vizeletvizsgálati tesztsík, valamint iv. glükóz oldat áll rendelkezésre. Sérülések, vérzések esetén a sebellátáshoz szükséges kötszerekkel, és steril eszközökkel rendelkezünk. Légzőszervi betegség okozta fulladás, nehézlégzés oldására **elektromos inhalátort** használunk a szükséges intravénás gyógyszeres kezelés mellett, valamint terápiás **só-szoba** kúraszerű alkalmazására is van lehetőség. Akut hasi panaszok esetében a fizikális vizsgálatot követően döntünk a gyógyszeres terápiáról, a beteg megfigyelését követően a továbbutalásról, ennek diagnosztizálására **mobil ultrahang** áll rendelkezésre. Akut mozgásszervi kórképek esetében a differenciáldiagnózis felállítása és az azonnali fájdalomcsillapítás alkalmazása szükséges. Akut pszichiai esetek ellátása (pánik zavar, depresszió, szuicid szándék, gyászreakció, tudatzavarok) okozza a legnagyobb kihívást a definitív ellátás és a továbbküldés szempontjából, mivel a rendelkezésünkre álló terápiás lehetőség nagyon szűk. A hirtelen jelentkező, fertőzés gyanús betegeket (agyhártyagyulladás, májgyulladás, bélfertőzés, vírusok okozta megbetegedések, influenzás szövődmények) elkülönítjük, és speciális szállításukról gondoskodunk az elsődleges ellátást követően.

Az Országos Mentőszolgálattal az együttműködés nagyon jó, heti rendszerességgel fordult elő, hogy a Központi Orvosi Ügyelet segíti a munkájukat.

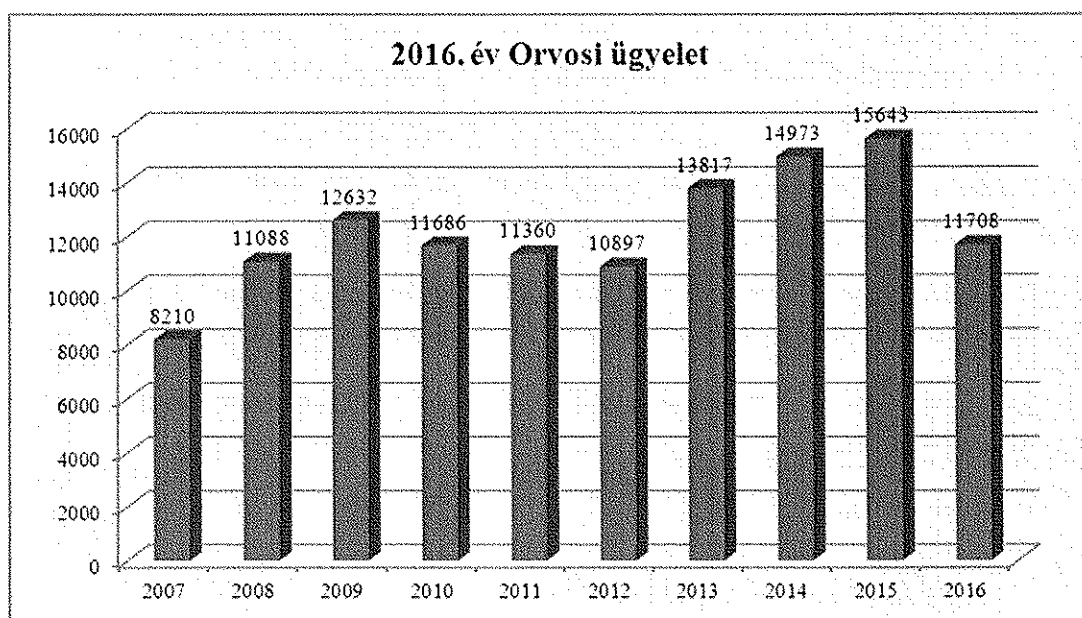
Az ügyeletes orvos feladata és felelőssége, hogy a továbbszállításhoz milyen felszereltségű mentőegységet hív. Az ügyelet szolgálat működési idejében történő halottvizsgálat lefolytatása az ügyeletes orvos feladata. Természetes halál esetén halottvizsgálati bizonyítványt tölt ki, rendkívüli halál vagy idegen kezűség gyanúja esetén kórboncolást vagy hatósági boncolást kezdeményez, együttműködik a nyomozóhatósággal és a rendőrségi jegyzőkönyvet hitelesíti.

Az ügyeleti forgalom adminisztrálása elektronikus formában történik, és a beérkező telefonos hívások rögzítésre kerülnek, egyértelművé téve a panaszos esetek kivizsgálását. Az ügyeletes nővér feladata az adminisztráción kívül a folyamatos gondozást igénylő esetek (injekciózás, kötözés, telefonos felvilágosítás, tanácsadás) ellátása.

Az ügyeletes gépkocsivezető felelős a gépkocsi üzemkész és menetkész állapotáért. Szükség esetén segít az ügyeletes orvosnak, értesíti a mentőszolgálatot, hatóságokat, kapcsolatot tart az ügyeletes nővérről a következő ellátandó esetről vagy esetekről. Az ügyelet nem érkezési sorrendben látja el feladatait, hanem a szigorúan meghatározott sürgősségi ellátási sorrendben. A sürgősségi sorrend felállítása az ügyeletes orvos feladata.

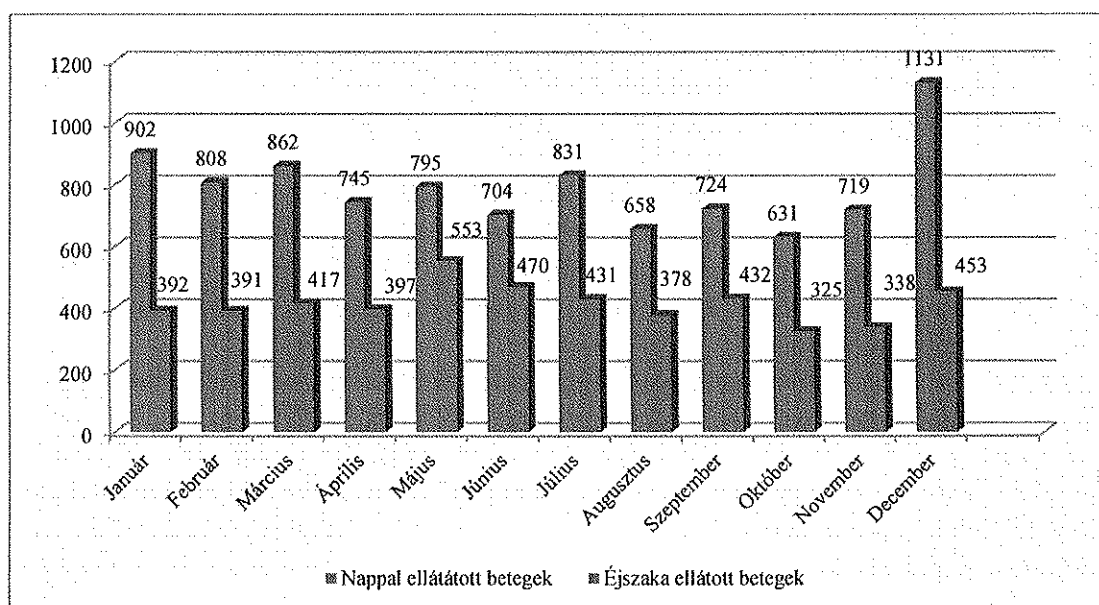
Fontos a háziorvosi szakmai kapcsolattartás együttműködésének javítása. Az elvégzett vizsgálatokról, illetve beavatkozásokról feljegyzés kerül az ambuláns lapra, illetve számítógépes programba. Ezt követően az ambuláns lap két példányban nyomtatásra kerül, melyet saját kezűleg az orvos és a beteg is aláír, mellyel a beteg kezelőorvosánál, háziorvosánál fog jelentkezni.

Sajnos továbbra is vannak olyan betegek, sőt egyre növekvő számban, akik változatlanul, nem megfelelő indokkal veszik igénybe a sürgősségi betegellátást. Sokan arra hivatkoznak, hogy nincs pénzük a gyógyszerek kiváltására és az ügyeletről várnak „egy injekciót” a betegségükre. Mások nem kezdik el krónikus betegségük miatt jelentkező panaszuk otthoni kezelését (fejfájás, görcs, vérnyomás emelkedés, stb), vagy akut megbetegedés esetén a lázcsillapítást. Gyakran kell családi problémákkal, szociális gondokkal is foglalkoznunk, amely nagyfokú empátiát igényel. Növekszik azon betegek száma, akik érvénytelen TAJ számmal jelentkeznek.

Felnőtt orvosi ügyelet

A 24 órás felnőtt ügyeletre érkező betegek soha nem találhatnak zárt ajtókat, ugyanis a város lakói számára folyamatos a nap 24 órájában ez az egészségügyi sürgősségi ellátás. Minőségi előrelépést jelent a 24 órás ügyelet, amely a háziorvosok munkája mellett a kórházi sürgősségi osztályt is tehermentesíti, így az ott dolgozó orvosok munkáját segíti, illetve az ott várakozó betegek idejét csökkenti. A 24 órás ügyeleti szolgálatot folyamatosan 2 fő ügyeletes orvos, 1 fő ápoló, 1 fő gépkocsivezető látja el. Az ügyeletes orvos a beteget az ügyeletrendszer telephelyén (Nyíregyháza, Szent István u. 70.) közúti baleset esetén, közterületen, illetve hívás esetén a beteg lakásán biztosítja.

2016. év felnőtt ügyelet

Ügyeletünk rendelkezik az orvos és szakdolgozók szakmai felelősség biztosítással. A veszélyes hulladék elszállítását, a SEPTOX Kft-vel kötött szerződés alapján biztosítjuk. Az orvos szakmai felügyeletet Dr. Valent Mihály Főorvos Úr biztosítja. Ügyeletünkbe több olyan páciens is érkezik, aki nem magyar állampolgár (román, ukrán, cseh, lengyel, kínai, szlovák...), illetve előfordul hajléktalan beteg ellátása is. Tovább bővül az ellátottak száma az átutazókkal, turistákkal és szorgalmi időben a kollégista diákokkal.

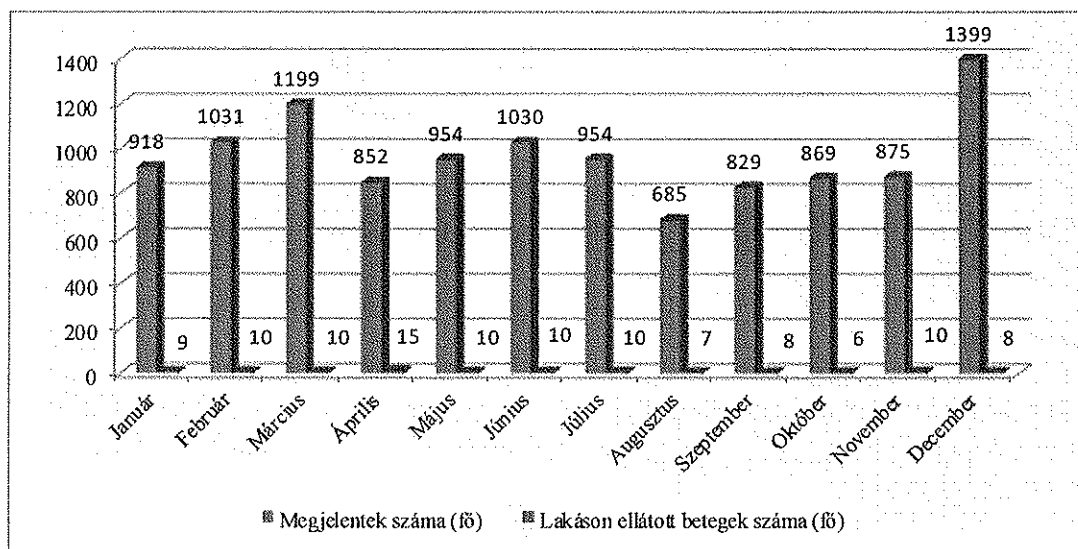
A lakosság részéről pozitív a 24 órás ügyelet megítélése, hiszen kulturált körülmények között magas szakmai színvonalon és rövid várakozási idő alatt kapnak egészségügyi ellátást.

2016 – ban a felnőtt és a gyermek ellátás összesen 11708 esetben történt, ebből 113 lakáson való ellátás volt.

Gyermek orvosi ügyelet

A **gyerek ügyeleti szolgálatot**, hétkönap 1 fő gyermekorvos, hétvégén 24 órában 2 gyermek orvos végzi. 1 fő szakképzett ápoló, 1 megkülönböztetett jelzés használatára jogosult gépkocsivezető teljesít ügyeleti szolgálatot. 18 órától másnap reggel 08 óráig, illetve hétvégén és ünnepnapokon 24 órában.

2016. év gyermek orvosi ügyelet

Sürgős, veszélyeztető állapot esetén az orvos köteles ellátni az ellátásra jelentkező betegeket az e célra kijelölt ügyeleti helyen. Amennyiben a beteg állapota azt indokolja, a beteget otthonában, vagy tartózkodási helyén látja el. Szükség esetén a mentőszolgálat útján gondoskodik a beteg állapotának megfelelő ellátási szinten működő egészségügyi szolgáltatóhoz történő utalásról.

A feladatellátás szakmai szempontból az elvárásoknak megfelelően működik, az OEP finanszírozás elegendő forrást biztosít a megfelelő szakmai munka és szolgáltatás elvégzéséhez.

A **nyíregyházi központi orvosi ügyelet** ellátási körzetébe tartozik a Nyíregyházi kistérség (Nyírtelek, Kálmánháza, Nagycserkesz, Nyírpazony, Kótaj, Napkor, Nyírtura) valamint Apagy és Nyírtét települések így racionálisabb működést tudunk biztosítani mind gazdasági, mind szakmai oldalról tekintve.

Mivel a környéken gyermek orvosi ügyelet nem működik, ezért minden esetben nyíregyházi gyermek ügyeletet szolgáltatását veszik igénybe a környező településen lakók.

Az orvosi ügyelet működése jelenleg, valamint a 2016-os évben is, teljesen OEP finanszírozott.

2016. év során az alábbi továbbképzések valósultak meg:

1. Elsősegély alapismeretek, újraélesztés aktuális kérdései,
Előadó: Csikós Péter Alapellátási Igazgató,

2. Ügyeletünkön rendszeresen 3 havonta a dolgozók szinten tartása miatt, mentőtisztek közreműködésével újraélesztés tanfolyamokat szervezünk, Nem csak a egészségügyi dolgozók feladata az újraélesztés., hanem ember-baráti kötelesség is. Ezért a lakosság számára is szervezünk minden hét szerdán ingyenes tanfolyamot, az ügyeletünkön szolgálatot teljesítő mentőtisztek közreműködésével,
3. Munka értekezlet. Az Adminisztráció fontossága, protokollok betartása,
4. Ultrahang működésével kapcsolatos továbbképzések,
Előadó: Juhász Norbert Szonográfus,
5. Felnőtt, gyerek reanimáció frissítése,
Előadó: Ilyés György Mentőtiszt,
6. Munka értekezlet: A kompetenciák betartásának fontossága.

Fogorvosi alapellátási ügyelet

Az érintett fogorvosi körzetek lakosságának meghatározott időben alapellátási szintű sürgősségi ellátás.

Az ügyeleti ellátás kizárólag hétfővégre és az ünnepnapokra korlátozódik, 8 órától – 14 óráig fogadja a betegeket.

A tevékenység jogszabályok adta finanszírozás a tényleges költségek körülbelül egy harmadát fedezik, a hiányzó összeget a fogorvosi szakellátás (fogászati röntgen) illetve központi ügyelet bevételei pótolják.

A Fogászati ügyeletben 4 orvos, és 4 fő szakdolgozó vesz részt.

Nyíregyházán péntek délutánonként 12.00- 16.00-ig ügyeleti ellátást biztosítanak a körzeti fogorvosok.

2016-ban 1.824 ellátott volt.

Ügyeletünkön a lakosok kulturált körülmények között, magas szakmai színvonalon és rövid várakozási idővel kapnak egészségügyi ellátást.

Hajléktalanok orvosi ellátása

Háziorvosi szintű gyógyító- megelőző ellátást biztosít a hajléktalanok részére. Közegészségügyi szempontból is fontos szerepet tölt be a hajléktalanokat ellátó háziorvosi praxis, amely a járóbetegeken kívül gyógyító- megelőző tevékenységet folytat a hajléktalanok ismert szálláshelyein. A tevékenység finanszírozása az OEP által folyósított összegekből megoldott.

Szakorvos és szakápoló biztosítja az ellátásukat. Szoros kapcsolatba dolgozunk a kórház osztályaival, városi központi ügyelettel valamint a Periféria Egyesület és az Oltalom Szeretet Szolgálattal. Más nonprofit szolgáltatók segítségét is igénybe véve Hepatitis A és Influenza elleni oltásokat ebben az évben is végeztünk. Chronikus betegeket gondozunk rendszeres havi gyógyszer felírással és vizsgálatok nyomon követésével.

Acut betegséggel hozzánk forduló hajléktalan betegek gyógyszer ellátását a lehetőségünk szerint biztosítjuk. Tanácsal látjuk el a hajléktalanokat, valamint elősegítjük a közgyógyellátás valamint a leszázalékolás elindítását vagy esetleges szociális segély igénybe vételét. Segítjük a beteg hajléktalanok elhelyezését valamint az alkalmi gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz beszerzését. Szisztematikusan végzünk járványügyi preventív munkát szűréseket, kezelésüket felügyeljük, nyomon követjük. A tüdő TBC szűrésére a 40 éven aluliakat beutalóval látjuk el. Nemi betegségek – elsődlegesen AIDS - kialakulásának

lehetőségét monitorizáljuk, felmerülő gyanú esetén Bőr és Nemibeteg gondozóba irányítjuk. Folyamatosan javítjuk az ellátás színvonalát a rendelő modern eszközök beszerzésével. Osztályos ellátás utáni utókezelés nehézségeit a Szeretett Szolgálat által működtetett krízis központban oldjuk meg oly módon, hogy a betegek a Szolgálat által biztosított helyiségben meghatározott ágyakon (15 ágy teljes kihasználtsága mellett) vannak kezelve.

Jelenleg a rendszerünkben: 1506 fő hajléktalan van nyilvántartásunkban. 2016-ban a betegforgalom: 2935 fő volt.

Fontos megjegyezni, hogy a hajléktalan egészségügyi orvosi alapellátási ellátási feladatokat nem lehet összehasonlítani más házi orvosok (alapellátások) ellátásával, ott előforduló esetekkel.

Az itt megforduló betegek betegséghez való hozzáállása, betegségtudata csökkent, együttműködési szándéka jelentősen alacsonyabb.

A rendelőben és a helyszínen ellátottak száma, évszaknak megfelelően változik, nehezített a hajléktalan betegek feltalálása szükséges gondozás indokoltsága esetén.

Naponta 7-10 beteg keresi meg a szolgálatot orvosi ellátás miatt.

A feladatellátást nehezíti, hogy a betegek jelentős része alkoholos állapotban van, többször előfordult, hogy rendőri intézkedést kellett kérni az ellátásoknál.

A prevenció fontossága

A fertőzések megelőzése miatt, a hajléktalanoknál ½ évente kérjük a tüdőszűrő elvégzését. 50 év feletti és krónikus betegségben szenvedők esetében lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk az influenza elleni védőoltásokat, vagy egyéb beszerezhető és szükséges oltásokat.

Aktívan együttműködünk az Jósa András Oktatókórház Bőrgyógyászati szakrendelőjével, mivel sok a bőrgyógyászati és parazitás megbetegedések előfordulása. ANTSZ szakmailag és anyagilag is segíti munkánkat (fertőtlenítések elvégzésével, stb.).

Átmenetileg megüresedő házi orvosi praxisok működtetése

Városunk területén 44 felnőtt házi orvosi, 27 házi gyermekorvosi és 31 fogorvosi praxis működik (2 felnőtt, 9 gyermek és iskola fogászat és 20 vegyes praxis) melyek tulajdonosai az Önkormányzattal kötött megállapodás (feladat-ellátási szerződés) alapján területi ellátási kötelezettséggel működnek.

2016. évi személyi változások házi orvosi praxisokban:

Sorsz.	Praxis típusa	Megszerzés jogcíme	Átadó	Átvevő
1.	felnőtt házi orvos	öröklés	dr. Szabó József	dr. Szabó László
2.	felnőtt házi orvos	adás-vétel	dr. Veisz Katalin	dr. Horváth Katalin
3.	felnőtt házi orvos	adás-vétel	dr. Balázs Ibolya	dr. Adamecz Imre
4.	gyerek házi orvos	adás-vétel	dr. Herbály Zsuzsanna	dr. Kiss Katalin Gyöngyi

Örömünkre szolgál, hogy az önkormányzat területén működő házi orvosi praxisokra nem jellemző a „tartósan betöltetlen” státusz, amit a fenti táblázat jól mutat, hiszen több esetben is született adás-vételi szerződés idősebb kollégától való praxis vásárlásra vonatkozóan.

A megfelelő és szakszerű intézkedéseknek az eredményeképpen semmilyen szakhatósági nem megfelelésség, elmarasztalás vagy lakossági panasz nem történt.

Területi védőnői szolgálat

A védőnői tevékenység az emberi szolgálatnak az egyik legszebb, legfelelősségteljesebb és legnehezebb foglalkozása, amelyet jól csak élethivatásként lehet ellátni. A magyar védőnői rendszer 100 éve teljesít szolgálatot a nők, a csecsemők, a gyermekek, az ifjak, a családok, a lakosság egészségének védelmében. 2016. decemberben a védőnők év végi ünnepi értekezletén az igazgatóság részéről 9 fő védőnő kapott kiemelkedő munkájáért elismerést. Szintén 2016. decemberben a MJV Nyíregyházi Közgyűlés 1 fő védőnőt elismerésben részesített.

2015. áprilisától, a Védőnői Szolgálat olyan kiemelkedő nemzeti érték, amely nemzeti szempontból meghatározó jelentőségű, a magyarságra jellemző, és közismert, növelheti megbecsülésünket az Európai Unióban és szerte a világon. Sosem volt könnyű védőnőnek lenni és ma sem az. A 101 év során a védőnői rendszert számtalan átalakulás jellemezte. A védőnők képzése, a munkaköri feladatai, a munkavégzés feltételei, az intézmény struktúrájában elfoglalt helye is többször változott. A Védőnői Szolgálat fennmaradása annak köszönhető, hogy mindig képes volt a népegészségügyi szükségletekre, a kihívásokra érzékenyen válaszolni és ennek érdekében fejlődni.

Nyíregyháza városában 38 fő látja el a területi védőnő feladatait az Egészségügyi Alapellátás Területi védőnőknél jelenleg helyettesítés nincs, mindenki a saját körzetét látja el.

A területi védőnői munkát legjobban a **49/2004. ESZCSM** rendelet foglalja össze.

A gyermeket váró nő mindig megkülönböztetett figyelmet és gondoskodást élvez. Magyarországon különleges hagyománya és szervezett rendszere alakult ki a várandósok és a gyermekek gondozásának. 2014.-es évben Magyar Örökség díjat kapott a magyar védőnői szolgálat.

A méhen belül fejlődő új élet védelme, az anya állapotának, a várandósággal járó változásoknak a megfigyelése, a tanácsadás, melyet a **26/2014 (IV. 08.) EMMI** rendelet szabályoz.

A védőnő minden településen megtalálható a védőnői tanácsadóknál, ezenkívül, az otthonukban is felkeresi, meglátogatja a családokat, hogy a várandóst, majd az újszülöttet, csecsemőt természetes életterében megfigyelve mind több és hasznosabb tanácsot adjon az egészségben való felnövekedéshez.

Munkáját a védőnői körzetben az orvossal együttműködve nagyfokú önállósággal végzi.

A védőnő munkája a prevenció ezen belül is a primer prevenció. (egészséges környezet, életmód, fejlődés elősegítése)

A primer prevenciót döntően a terhesek, a csecsemők, a kisgyermekek körében és az Oktatási Intézményben végzik. A munka tartalmát a védőnő kompetenciáját a népjóléti miniszteri rendeletekkel határozza meg.

A védőnő munkamódszere a gondozás, azon belül is a családgondozás.

Gondozási terv alapján végzi feladatait a család igényeinek megfelelően.

A gondozás formái:

- csecsemőgondozás

- terhesgondozás
- nővédelmi gondozás
- családlátogatás
- fogadóóra
- önálló tanácsadás
- orvossal közösen végzett tanácsadás
- egészségnevelés
- érzékszervi és higiénés ellenőrző vizsgálat végzése.

Az életkori sajátosságokhoz igazodó, betegségek megelőzését és korai felismerését célzó szűrővizsgálatok minden védőnői körzetben élő gyermeket (0- iskolába nem járó) egyaránt megillet. Ez minden gyermeknek a lakóhelyéhez közel, védőnői tanácsadóban biztosítva van. 1, 3, 6 hónapos és 1, 2, 3, 4, 5, 6 évesen minden szülőt felkértünk arra, hogy jelenjenek meg gyermekükkel védőnői önálló tanácsadáson, ahol a szűrővizsgálatokat elvégezzük. Mérünk testsúlyt, testmagasságot, fejkörfogatot, mellkörfogatot, vérnyomást. Percentílt számolunk. Végzünk látás és hallás vizsgálatot. A gyermek szociális, értelmi, pszichoszomatikus fejlettségét megadott szempontrendszer szerint státuszlapon értékeljük. A szülők többsége él is ezen lehetőségekkel. A szűrés eredményéről szülőnek leletet adunk. Amennyiben eltérést találunk, a gyermeket választott házi gyermekorvosához küldjük, gyermekorvosát értesítjük az eltérésről.

A családlátogatás és a tanácsadás mellett minden védőnő ellát Iskola egészségügyi feladatot az óvodában. Meghatározott időnként tisztasági vizsgálatot végez. Emelet egészségnevelő előadást tart a gyermekeknek különböző témában. (egészséges életmód, mozgás, sport szeretete)

Családi napon az óvoda kérésére egészségügyi tanácsadást tart (vércukor mérése, vérnyomás mérés).

Szükség esetén részt vesz a szülői értekezleteken.

A védőnők szorososan együttműködnek az Egészségügyi Főiskolákkal.

2016. február. 08. kezdődött a negyedik évfolyamos védőnő hallgatók 10 hétig tartó nagy szakmai gyakorlata. Nyáron a III. évfolyamos védőnő hallgatók töltik két hetes szakmai gyakorlatukat. Ilyenkor a védőnők segítik a gyakorlat lebonyolítását, s a hallgató tudásának elmélyítését, a területi védőnői munka szépségeivel és hátránnyal való megismertetését. Ezen kívül szülésznők, középiskolások és OKJ hallgatók gyakorlatának vezetését végzik.

A védőnők együttműködnek a Gyermekjóléti szolgálattal. Megbeszéléseken, esetismertetésen vesznek részt. Ha a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezőket találnak, jelzik azt és a szakma szabályainak megfelelően járnak el.

2012. májustól végezzük a VMP program keretében a méhnyakszűrést. Az Országos Tisztiorvosi Hivatal levél formájában keresi meg a nőket és egyeztetés után a védőnők végzik el a szűrést. Az eredményt a védőnő juttatja el a szűrt nőknek. A védőnők képzésére azért volt szükség, hogy minél többen megjelenjenek a szűréseken, hiszen évente még mindig 400 nő hal meg méhnyakrákban. Mivel a védőnő feladata a prevenció és a szűrés is ide tartozik, úgy gondolták, hogy egy védőnőhöz szívesebben fordulnak a nők. A képzés magas színvonala és a védőnők lelkes munkája lassan meghozza a várt eredményt. Jelenleg is tart a program, a Terhesgondozóban (Nyíregyháza Stadion u 8/a) illetve a Szent István u. 14. és az Ungvár sétány 35 szám alatt várjuk azokat a nőket akik a szűrést igénybe kívánják venni.

A védőnők karitatív tevékenységet is végeznek. 2016-ban is megrendezésre került a megyei csecsemőgondozási verseny a Magyar Vöröskereszt szervezésében. Több területi védőnő dolgozott és vett részt a szakmai zsűriben. A védőnők részt vesznek a Motoros véréradáson illetve más karitatív tevékenységen.

2016.09.25-én a Szív világnapja rendezvényen, illetve más rendezvényeken, családi napokon vérnyomásmérést, vércukormérést egészségügyi tanácsokat adnak. Családok felajánlása alapján gyermekruhát, pelenkát, játékot juttatnak el a rászoruló családoknak.

Egy védőnő kolléganő minden kedden 17-19 óráig Fiatal lányok klubot tart, valamint minden Szombaton délelőtt játszótér működik ezen a helyen.

2016-ban minden tanácsadó saját maga emlékezett meg az anyatejes világnapról.

1992-től tartják világszerte az anyatejes táplálás világnapját. A WHO és az UNICEF átfogó programot indított a csecsemők egészséges táplálása érdekében. Az anyatej nem csak egészséges, táplálék a csecsemő számára, hanem véd a fertőzések ellen is. A szoptatás a gyermekek későbbi életére és a kötődésre is hatással van.

Az adminisztráció ráépül a gondozó, tanácsadó munkára. A működési szabályzat írja elő a sajátos adminisztratív feladatokat. A dokumentáció feladata az objektív valóság rögzítése. Dokumentálásra a védőnők a Védőnő 2007 számítógépes programot használják, mely elavult, 5 éve nem frissítették. Ingyenes programból jelenleg nem érhető el a követelményeknek megfelelő frissebb használható változat. Minden területi védőnő rendelkezik lappal. Országosan több számítógép került kiosztásra, Nyíregyházán 2016. decemberében 4 területi védőnő kapott laptopot.

Nyíregyházán minden területi védőnőnek kötelező a programot használnia, a jelentések leadásához elengedhetetlen az internetes kapcsolat, amit szintén biztosít az igazgatóság a nyomtatás lehetőségével együtt.

A területi védőnők munkanaplót (Látogatások előjegyzési könyve) vezetnek minden nap, melyben az aznapi munkájukról számolnak el.

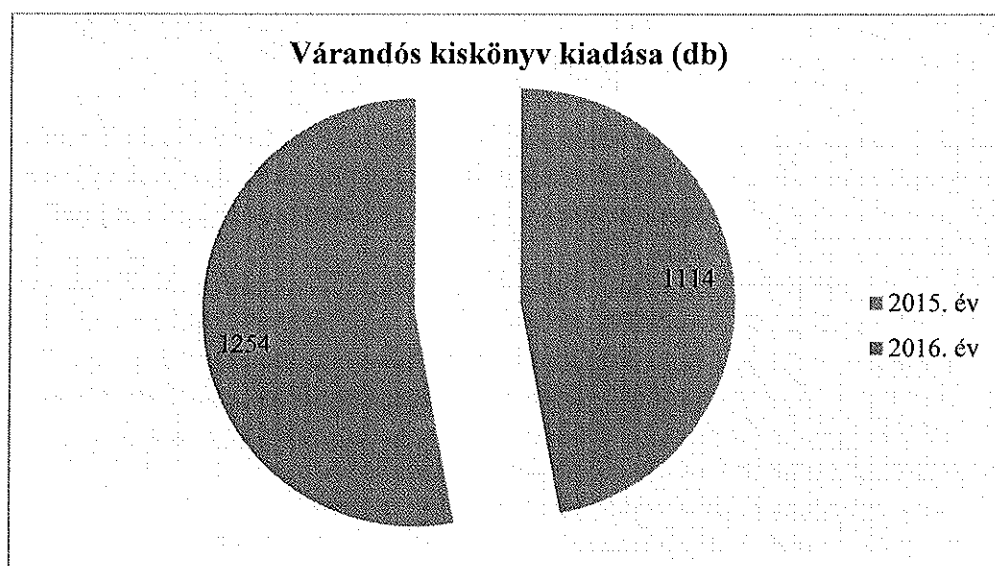
Minden kolléganő ötödikéig folyamatos oltási jelentést készít, illetve elkészíti a nagy 10 oldalas jelentését a körzetre és munkájára vonatkoztatva. Ezekből az adatokból később országos jelentést készítenek. Nyíregyházán a gyermekek át oltottsága, vagyis a védőoltást megkapott gyermekek száma 99%-os.

A védőnők kötelező és szabadon választható továbbképzésen vesznek részt, hogy ezzel is segítsék a gondozottak egészséges fejlődését és tudásuk legjavát adják. A 2014-es évben elindult a TÁMOP 6.1.4. továbbképzés a kora gyermekkori program, ami 2016-ban folytatódott, melyen minden nyíregyházi védőnő részt vett.

Ezen továbbképzés keretén belül tizenkettő kolléganő végezte el az oktató védőnői továbbképzést, ez egy gyakorlatvezető védőnők számára fejlesztett többnapos, intenzív továbbképzés, mely nem védőnői, egészségügyi ismeretek megerősítése, hanem kimondottan a pedagógiai, a mentorálási, a hallgatók kísérésére irányuló feladatokra, illetve a pályorientációjuk hatékony támogatására és az ezekkel összefüggő kompetenciákra fókuszált.

2015 évben Nyíregyházi Terhesgondozóban **1114** fő először jelentkező kismama kapott Várandós könyvet a védőnőjétől, míg ez a szám 2016-ban **1254 fő**. Ez azt mutatja, hogy Nyíregyháza városában nőtt a várandósok száma (88 fő). Kitolódott a szülési korhatár, sokkal több a veszélyeztetett gravida, nagyobb odafigyeléssel folytatja tevékenységét a védőnő.

A védőnők nem csak mennyiségi, de minőségi munkát is végeznek.

Mint a lenti táblázatból látjuk 2016. évben 35 élve születéssel volt kevesebb, mint a 2015 évben.

Születések		összes
1	Élve szülöttek száma	1115
2	Halva szülöttek száma	2
3	Összes újszülöttek száma	1117
4	Iker újszülöttek száma	47
5	Intézetben születettek száma	1117
6	Intézetben kívül születettek száma	0
7	Szaksegítség nélkül születettek száma	0
8	Élve születettek közül kis súlyú újszülött	5,9 % 66
9	Egy éven alul elhalt csecsemők száma	1
10	Csecsemőhalálozás	0,9

Nyíregyházán is tapasztalható romló anyagi helyzet miatt, egyre több gondozott család kerül fokozott gondozás alá, mely több védőnői látogatást szükség esetén szociális intézkedést is igényel.

Viszont a 2500 gramm alatt akár koraszülött, akár fejlődésben visszamaradott újszülöttek száma minimálisan csökkent a 2015. évhez képest. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy 5.9% az átlagostól negatív irányban eltérő élve született újszülöttek száma. Majdnem minden 6. gyermek csupán születési súlya miatt veszélyeztetett, ezáltal több odafigyelést igényelnek a területi védőnőtől.

A kis súlyú éretlen babák túlélési aránya nagyon jó 75-85% közötti, ami országos szinten is nagyon jónak mondható. Az orvostudomány a 24. hétre teszi az életképesség alsó határát, a 28. héttől a nyíregyházi kórházban a babák hazaadási aránya 83%, ami országosan is kiemelkedő eredmény.

A védőnő kiemelkedő munkát végez, a veszélyeztető tényezők kiszűrésében, a kóros terhesség felismerésében.

Nyíregyházán az egészségügyre nem jellemző a szakmai migráció, munkájukat a nehézségek és akadályok ellenére a tőlük telhető lelkesedéssel és a legmagasabb szakmai tudással végzik. Ezen védőnői munkánkat jellemzi az országos szinten is kiemelkedően jó szakmai mutatók.

A védőnők meggyőződéssel vallanak a pálya szépségéről, munkájukat hivatásnak érzik, szeretik az emberekkel való törődést, a naponként újat jelentő problémák megoldását, munkájuk szépségét, eredményeit, szerényen megemlítve a nehézségeket is. A dolgozó védőnők pozitív példát mutatnak munkájukról, elkötelezettségükről a védőnői hivatásról.

A száz év alatt, a változó társadalmi rendszerekben, az egészségügyi átalakulás különböző korszakaiban mindig szükség volt a védőnő munkájára.

Sokszor adódtak nehézségek, de a szakma talpon tudott maradni.

A XXI. század védőnőinek fontos szerepe van a nő,- anya,- magzat-csecsemő, -gyermek, -ifjú és családvédelemben, a közegészségügyi és járványügyi feladatok megvalósításában, az egészségfejlesztésben, az egészségnevelésben a betegségek megelőzésében, megbetegedés esetén az egészségi állapot mielőbbi helyreállításában.

Iskola-egészségügyi szolgálat

Az Ifjúság-egészségügyi Szolgálat Nyíregyházán az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság irányítása alatt működik. Munkáját a megyei jogú város általános és középiskolaiban végzi.

Működési feltételek

Személyi feltételek:

Főállású ifjúsági orvos:	4 fő
Házi gyermekorvos:	22 fő
Felnőtt háziorvos:	1 fő
Kórházi gyermekorvos:	1 fő
Összesen:	28 fő
Főállású iskola-ifjúsági védőnő	25 fő

Összesen: **53 fő**

A főállású ifjúsági orvosok gyermekgyógyász és iskola-egészségügyi szakvizsgával, a főiskolát végzett védőnők közül 19 fő ifjúsági szakvédőnői oklevéllel is rendelkezik.

Tárgyi feltételek:

Az ellátott iskolákban orvosi szoba, rendelő biztosított az iskola épületén belül vagy a hozzá kapcsolódó kollégiumban. Az iskola orvosi rendelői felszereltsége a rendeletben előírt minimum feltételeknek megfelel. A berendezési tárgyak, használati eszközök, műszerek az oktatási intézmény és az egészségügyi alapellátás leltári tulajdonában vannak.

Az ellátott iskolák megoszlása:

Általános Iskola	18
Általános Iskola és Gimnázium	6

Általános Iskola és Szakközépiskola	1
Gimnázium	5
Gimnázium és Szakközépiskola	2
Szakközépiskola	6
Szakközépiskola és Szakiskola	5
Speciális	3
Összesen:	47

Az iskola-egészségügyi munka jellemzői:

Oktatási intézmények (általános és középiskolák) tanuló létszáma:	22.588 fő
Főállású ifjúsági orvos által ellátott tanulók száma:	10.214 fő
Átlag: 2.641 tanuló	
Részfoglalkoztatású orvosok által ellátott tanulók száma:	12.374 fő
Átlag: 526 tanuló	
Iskola - ifjúsági védőnők által ellátott tanulók száma:	22.588 fő
Átlag: 927 tanuló	

Az Iskola-egészségügyi Szolgálat fő jellemzője, hogy a tanulók ellátása az iskolában az oktatási intézményben történik, ahol a gyerekek a legtöbb időt töltik. Munkatársaink az iskola-egészségügyi feladatokat a hatályos jogszabályoknak megfelelően látják el.

A szakmai feladatokat módszertani útmutatók, protokollok előírásai alapján végzik. Az iskolaorvosi és védőnői feladatkör alapvetően preventív jellegű melynek módszere a gondozás. Az oktatási intézményen belül az alkalmazható valamennyi lehetőség felhasználásával.

A közoktatási törvény előírásainak megfelelően a tanulók ellátása tanítási időn belül történik. A szervezési, adminisztrációs és egyéb kapcsolattartási feladatok tanítási időn kívül intéződnek.

1997.évi CLIV. törvény az egészségügyről

A 26/1997.(IX.3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról

Az iskolaorvoson és védőnőn kívül iskolafogászati, pszichológus, kollégiumi ápolónő munkatársak is tevékenykednek a tanuló ifjúság egészségvédelme érdekében. A tanúvra lebontott feladatok ellátása az oktatási intézmények vezetőségével, tantestülettel egyeztetett munkaterv szerint történik. Az éves *munkaprogram* tartalmazza az iskola egészségügyi munka célkitűzéseit, menetét, tartalmát, intervallumait, (havi, heti ütemterv) együttműködési lehetőségeket iskolán belül és kívül.

A komplex iskola-egészségügyi munka területei:

Komplex szűrővizsgálat:

Alapszűrések elvégzése a módszertani irányelv szerint (testmagasság, testtömeg, látásélesség, színlátás, hallás szűrése, vérnyomás, vizelet ellenőrzés mozgásszervi szűrés)
A tanulók testi fejlettség és egészségi állapotának szűrése nyomon követése.

Orvosi status és fizikális vizsgálat:

Összes orvosi vizsgálatok száma:	149.638 fő
Összes kiszűrtek száma:	10.320 fő
Összes kiszűrt gyermek közül a háziorvoshoz küldöttek szám:	9.210 fő
A háziorvoshoz küldött gyermekeknél az orvos igazolta a felmerült gyanút:	7.985 fő
Kiszűrtek közül gondozásba vett gyermekek száma:	7.322 fő

Testnevelés csoportbesorolás elkészítése:

könnyített, gyógytestnevelés és teljes felmentés kategóriákban. Segédlet a szakmai javaslatok alapján, szakorvosi vélemény figyelembevételével.

Testnevelés csoportbesorolás összesen: 3.174 fő

- Könnyített testnevelés:	985 fő
- Gyógytestnevelés:	1.741 fő
- Teljes felmentés:	448 fő

Gondozás:

Krónikus beteg gyerekek fokozott ellenőrzése, együttműködve a házi gyermekorvosokkal és gondozóintézetekkel.(szűrés, beutalás, követés,ellenőrzés)

Gondozottak száma összesen:	10.041 fő	43 %
- pszicho-szomatikus ok miatt:	6,485 fő	
- szociális ok miatt:	3,556 fő	

Közegészségügy:

Járványügyi előírások betartásának ellenőrzése, javaslat a hibák megszüntetésére, szükség esetén jelzés az ÁNTSZ felé. Személyi és környezeti higiénia, tetvesség szűrése, figyelemmel kísérése, hiányosságok jelzése.

A tetvesség kiszűrésére irányuló vizsgálatok a tanév folyamán 3 alkalommal az egész tanuló ifjúságra kiterjesztve történnek, ezen kívül észlelés esetén több alkalommal az érintett szűkebb környezetben, ismételve a fertőzöttség megszűnéséig.

Védőoltások szervezése, lebonyolítása

Védőoltás:(oltottak száma) 6.110 fő
(6.osztály: Diftéria -Tetanus, MMR, 7.osztály: Hepatitis B, HPV)

Környezet-egészségügy:

A tanulószobák szükséges optimális feltételek biztosítása. Tornaterem, tantermek, padok, világítás, fűtés, egyéb kiszolgáló helyiségek stb. ellenőrzése, balesetvédelem

Betegellátás:

Iskolai balesetek, sérülések akut megbetegedések elsődleges ellátása, majd végleges ellátás felé irányítás. (szakellátás, mentő, házi orvos, szülő értesítése)

Mentálhigiénés gondozás

A mentálhigiénés gondozás egészségmagatartást, szemléletet alakító tevékenység. *Szükséglet:*

az egészséget veszélyeztető, ön és másokat pusztító magatartásformák kivédése *Cél:* az egészség megszerzésre, megtartásra, fejlesztésre irányuló magatartás tudatos formálása. Az egészséges életmód igényének felkeltése a tanulóifjúság körében.

Az egészségfejlesztés az iskolai tanrendbe integráltan osztályfőnöki órák keretén belül, az orvosi-védőnői gondozói munka során és iskolai rendezvények alkalmával valósulhat meg.

Együttműködési lehetőségek: osztályfőnökökkel, ifjúságvédelmi felelős tanárokkal egészségügyi szakemberekkel.

Egyéni problémák megbeszélésére az orvosi rendelőben fogadóóra keretén belül és a vizsgálatok alkalmával van lehetőség.

Néhány védőnő évek óta részt vesz elsősegélynyújtás, csecsemő és gyermekgondozási szakkör vezetésében.

Egészséges életmódra és családi életre nevelés témakörei:

(a teljesség igénye nélkül)

- Egészséges életmód, napirend fontossága
- Serdülőkori változások, helyes értékelése
- Egészséges táplálkozás, ételmiszerhigiéniá
- Biztonságos környezet, balesetvédelem
- Mindennapos aktív testmozgás, sport
- Káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése, megszüntetése
- Szűrővizsgálatok szerepe, védőoltások fontossága
- Barátság, szerelem, párkapcsolatok
- Családtervezés, fogamzásgátlás
- Nemi betegségek megelőzése
- Elsősegélynyújtás alapjai

A tanév során minden iskolában szerveztek munkatársaink közösségi programokat, ahol kötetlen formában alkalmazhatók az egészséges életmódra nevelés módszerei.

Az elmúlt években komplex együttműködés jött létre külső szervezetekkel. Az egészségnapokat több helyen összekötik véradással is. A szülők és tanárok jelentős számban vesznek részt ezeken a rendezvényeken.

Közösségi egészségnevelés programjai, témakörei:

(a teljesség igénye nélkül)

- Testtömeg, testzsír mérés BMI számítás
- Vércukorvizsgálat (koleszterinszűrés)
- Vérnyomásmérés, tanácsadás
- Újraélesztési bemutató mentősök részvételével
- Bűnmegelőzési, balesetelhárítási bemutató rendőrség részvételével
- CO-szűrés ÁNTSZ munkatársakkal
- Családtervezési tanácsadás CSVSZ munkatársakkal
- Arcdiagnosztika
- Kortárs segítők előadásai káros szenvedélyek megelőzése témakörben
- Szemészeti szűrés
- Anyajegyszűrés bőrgyógyász részvételével

Szociális gondozás:

A munkaterület feladatainak ellátásában fontos a kapcsolat kiépítése a gyermek és ifjúságvédelmi felelős tanárral. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felkutatása a felelős tanárral együtt történik. A veszélyeztető tényezők észlelése a tanulók körében az egészségügyi dolgozó részéről jelzés értékű. Tájékoztatás nyújtása a családtámogatási lehetőségekről a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat feladatairól, igénybevételi lehetőségekről.

A tanévben folyamatosan ellátandó egyéb feladatok:

- Egészségügyi dokumentáció vezetése, figyelembe véve a titoktartási kötelezettséget, személyiségi jogokat, dokumentációtárolás előírásokat
- Részvétel és beszámoló készítése tantestületi értekezleten
- Részvétel szülői értekezleten
- Részvétel iskolai rendezvényeken (évnyitó, ballagás, kirándulás)
- Részvétel iskolai egészségnap, családi nap szervezésében
- Tanóra látogatás, kapcsolattartás az osztályfőnökökkel
- Kötelező és önkéntes védőoltások szervezése, lebonyolítása, jelentése
- A Vöröskereszt munkájának segítése, véradás szervezése
- Segédkezés iskolafogászati szűrés szervezésében
- Szakmai továbbképzés, konzultáció
- Leltárkezelés, ellenőrzés
- Gondoskodás az eszközök, vizsgálati anyagok beszerzéséről, karbantartásáról
- Adatszolgáltatás, jelentések készítése
- Jelenléti ív és szabadság pontos vezetése
- Éves munka értékelése, munkaterv készítése
- Egyéb a kompetenciakörhöz tartozó felkérések

Együttműködés iskolán belül: igazgató, tantestület, adminisztratív és technikai dolgozók, diákok,

Diák önkormányzat (DÖK) szülői munkaközösség

Együttműködés iskolán kívül: munkáltató, szakfelügyelet, szakrendelések, gondozóintézetek, házi gyermekorvosok, házi orvosok, területi védőnők, Önkormányzat, Vöröskereszt, Mentőszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, Családvédelmi Szolgálat, Rendőrség stb.

Tanítási időn kívüli feladatok:

Az Iskola-egészségügyi Szolgálat dolgozói éves szabadságukat lehetőség szerint a tanév rendjéhez igazítják. A nyári tanítási szünetben részt vettek a foglalkozás-egészségügyi rendelkezésen, tanulók szakmai alkalmassági vizsgálatának elvégzésében. Az iskolavédőnök ügyeletet tartottak a tanulók egyéb problémáinak megoldása érdekében.(pl. védőoltási igazolások kiadása stb.) Egészségügyi felügyelet ellátása történt az iskolai gyakorlatokon, napközis táborokban, (Úszótábor, Focisuli) a Városi Vadasparkban szervezett Zoo-Suliban.